

TÓTH PÉTER

RAJZ

és

vizuális kultúra

munkatankönyv

7

TÓTH PÉTER

RAJZ

és

vizuális kultúra

munkatankönyv

7

Ötödik, változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2017

Kedves Gyerekek!

Az előző években megkezdett utazásunkat újabb izgalmas művészeti korszakokon keresztül folytatjuk tovább a hetedik osztályban. Az újkor művészeti stílusainak megismerését is gyakorlati feladatok megoldásával igyekszünk élményszerűbbé tenni. A manierizmus, a barokk, a klasszicizmus és a realizmus alkotásain együtt fedezhetjük fel a korábban megismert klasszikus korszakok elemeit. A 19. századi magyar nemzeti művészet virágkorát híres példákön keresztül ismerhetitek meg.

A művészettörténet világában tett megfigyelések alapján tovább gyakorolhatjuk a különféle kifejezési módokat, képalkotási lehetőségeket. A hagyományos rajztechnikák mellett tovább mélyítjük a festéssel, a mintázással és a vegyes technikákkal kapcsolatos eddigi ismereteinket. A technikák gyakorlása során a komponálással kapcsolatban is újabb érdekes megfigyeléseket tehetünk. Feladataitokat részben egyénileg, részben pedig csoportokban tudjátok majd sikeresen megoldani. Tanulmányaink során építünk a történelem, irodalom, technika és matematika tantárgyakból tanultakra, valamint a korábbi évek rajzóriai feladataira is. Rajzainkkal, festményeinkkel, más műveinkkel egyre biztosabb, tudatosabb alkotómunkára leszünk képesek.

A könyvből megismerhetitek hazánk és a nagyvilág ember alkotta szépséges tárgyait, épületeit, valamint természeti környezetünk harmóniáját.

Kívánjuk, hogy a feladatok megoldása révén könnyebben igazodjatok el a művészetek világában, és bátrabban alkossatok akár önállóan, otthon is!

Könyvünkben néhány fogalmat, kifejezést *-gal jelöltünk. Ezek magyarázatát megtalálhatjátok a kötet végi kislexikonban. A képjegyzékben a kiadványban található épületekről, műalkotásokról adunk információkat. Az általatok elvégzendő feladatokat pedig az alábbi kis képekkel jelöltük.

Színezd vagy fessd ki!

Vágd ki és ragaszd be a gyűjtött képeket!

Rajzold meg!

Rajzold meg színessel!

Mintázd meg!

Rajzolj más eszközzel!

Figyeld meg!
Keress, gyűjts, nézz utána!

Oldd meg a feladatot!
Ismételd át a tanultakat!

Piktogramok

Jelek és jelrendszerek

Mindennapi életünk során gyakran találkozunk rajzos információkkal. Középületekben, köztereken, közlekedési eszközökön vagy például különféle műszaki berendezéseken is rajzokkal közölnek fontos tudnivalókat. Ezekben az élethelyzetekben a más-más anyanyelvű embereket gyorsan és érthetően kell tájékoztatni, irányítani. Ezt a feladatot kis képecskékkel, úgynevezett piktogramokkal oldják meg.

A piktogramok egyszerű, lényegre törő rajzok, melyek valamilyen információt közölnek. Egy jó piktogram egy adott dologról gyors és világos információt ad. Ezek bár egyszerűek, mégis esztétikus, szép megformálásúak.

Mit jelenthetnek az alábbi piktogramok? Mely jellemzőik segítettek az ábrák értelmezésében? Miről ismered fel az összetartozókat? Hol találkozhatunk még piktogramokkal?

Alakítsd át az alábbi piktogramok jelentését!

Módosíts a rajzokon az új jelentéstartalom függvényében!

Figyeld meg a fotók melletti rajzokat! Hogyan alakult át az autó és az emberalak formája?

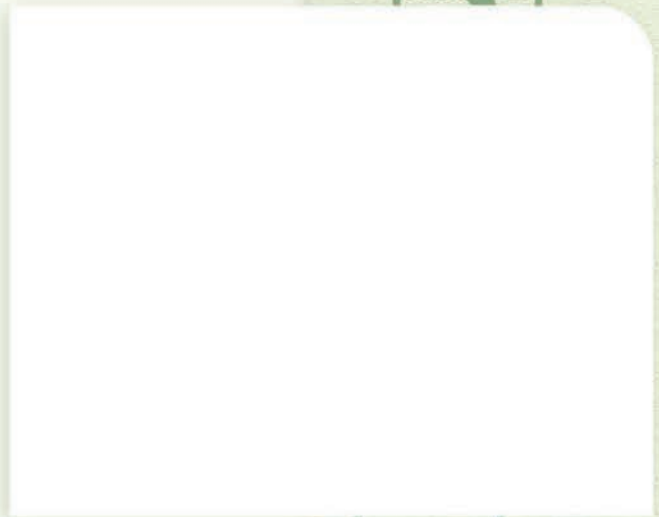
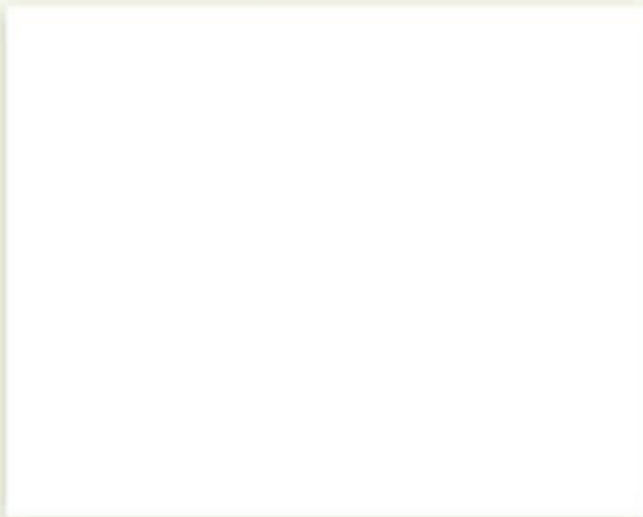
Hogyan egyszerűsítette le rajtuk az eredeti látványt az alkotó?

A szimbólumok készítője az autó legjellemzőbb részeit és a vívó alak karakterét ábrázolta. Az eredetileg összetett, bonyolult formák helyett ő egyszerű alakzatokból építette fel saját piktogramjait.

Rajzolj piktogramot két lépésben egy általad kiválasztott témában! Munkád során fokozatosan egyszerűsítsd le a formákat!

Tervezz piktogramot az iskolai tantermek ajtajára!

A négyzetek alá megadtuk a tantárgyak nevét.

matematika

rajz

A következő órára hozz magaddal olyan színes újságokat, amelyekben termékek, gyümölcsök, zöldségek fotói vannak!

Maszkok és álarcok

A papírmasé technika

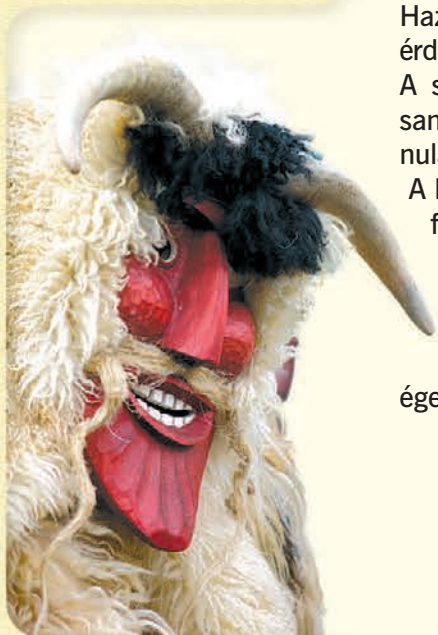
Bizonyára ti is készítettetek már farsangi álarcot magatoknak. Ebben a leckében a teljes arcot elfedő papírmaszk készítésének fortélyaival ismerkedhettek meg.

A világon sokféle kultúrában készítettek, készítenek maszkokat, álarcokat. Az ókori görögök a színházi előadásaik kellékeként vidám és szomorú arcot ábrázoló maszkot viseltek.

Az Európán kívüli földrészek benszülött törzseinek életében a mai napig is fontos szerepet töltenek be a maszkok. Afrika és a délkelet-ázsiai szigetvilág országaiban, valamint Óceánia szigetein is sokféle szertartásnál használják őket. Az emberi élet kitüntetett eseményei alkalmával, például a férfivá avatás vagy házasságkötés alkalmával is szerepet kapnak a maszkjaik. Ezek a természeti népek a tárgyaiknak mágikus erőt tulajdonítanak.

Világszerte híres a velencei karnevál*. Ezen az ünnepen a város polgárai színes jelmezeket és gazdagon díszített maszkokat öltenek magukra. A farsangi időszak kiemelkedő eseménye sok száz éves múlttra tekint vissza a város történetében. Napjainkban a hajnalig tartó pompás multságok vidám hangulatban búcsúztatják a telet.

Hazánkban is találkozunk egy nagyon érdekes hagyománnyal, a busójárással. A sokácok [délsláv népcsoport] farsangi télbúcsúztató jelmezes felvonulása Mohács városához kötődik. A hangos kereplőkkel, kolompokkal felszerelt, állatbőrökbe öltözött busók a város főterén vidám népzenevel kísért táncokkal szórakoztatják a közönséget. Másnap pedig egy hatalmas máglyán égetik el a koporsót, azaz a telet.

Készítetek maszkot papírmasé technikával!

A feladathoz szükséges anyagok, eszközök: tapétaragasztó, víz, egy nagyobb tál, újságpapír, maszkforma (műanyagból vagy gyurmából), tempera, ecsetek, kalapgumi.

Az elkészítés lépései:

1. Készítsd el az arc mintáját gyurmából! (Használhatsz kész műanyag álarcot is.)
2. Borítsd be az „alapot” alufóliával!
3. Keverj tapétaragasztót a tálban víz hozzáadásával! Olyan sűrű legyen, hogy széles, lapos ecsettel felhordhatóvá váljon.
4. Rétegezd fel a maszkot a csíkokra vágott újságpapírból! 4-5 réteget ragassz egymásra! Hajszárítóval gyorsíthatod az egyes rétegek száradását.
5. Hagyd teljesen megszáradni a maszkot!
6. Száradás után emeld le a mintáról, és vágd le róla a felesleges részeket!
7. Fesd le temperával az előre megtervezett formákkal, színekkel!
8. Fűzd bele a gumit kétoldalt!

Nézz utána, hogy mit neveznek busómaszknak!

A csendéletek

A hétköznapi tárgyak rendje

A művész aprólékosan, élethű módon ábrázolja a különböző formákat és anyagokat

A művészet történetében sokáig nem szerepeltek fő témaként tárgyak. A barokk korban jelent meg először hangsúlyosan a csendélet* műfaja.

Csendéletnek az olyan alkotást nevezzük, amelyen hétköznapi tárgyakat, virágokat, terméseket, gyümölcsöket, élettelen állatokat jelenít meg a művész. Az első csendéletek az asztalra helyezett evőeszközökből, tányérokból és személyes tárgyakkól álltak.

Az 1700-as évek végétől a csendélet a művészek gyakori témájává vált. A 19. század végétől szinte minden jelentősebb alkotó készített ilyen képeket.

Bármilyen tárgyakkól állnak is a csendéletek, mindig tudatosan megszerkesztett a kompozíciójuk. A jó csendélettel a művész természetes, nyugodt hatást kelt a szemlélőben.

Figyeld meg alaposan a képeket, különös tekintettel az ábrázolt dolgok helyzetét! Miben különbözik egymástól a háromféle kompozíció?

Melyik tetszik neked a legjobban, melyik kevésbé? Mit gondolsz, miért?

Figyeld meg az alábbi kompozíciók színeit!

Melyik képen a leghangsúlyosabb a körte? Mit gondolsz, miért? Melyik ábra a legkontrasztosabb? Melyik tetszik neked a legjobban, melyik kevésbé? Indokold a válaszod!

A csendéletek rajzolásánál célszerű először a tárgycsoport főbb foltjait halványan felvázolni. Ezután rajzoljuk meg az egyes tárgyakat részletesebben, teljes terjedelmükben, majd húzzuk ki vastagon a látható éleket. Ha valóság-hű képet szeretnénk, a csendélet tónusozása, színezése során különösen ügyelni kell a fény-árnyék hatások pontos ábrázolására.

Folytasd a csendéletet! Az adott tárgyak tónusértékeinek magadásával hozz létre harmónikus kompozíciót! Törekedj a dinamikus egyensúlyra! Használd tudatosan a sötét-világos kontraszt jelenségét!

Az általatok hozott termésekből, virágokból alkossatok egy közös csendéletet! Rajzoljátok le azt más-más nézőpontból!

Tartalom

Bevezető	3
Piktogramok	4
A manierizmus világa	6
A barokk építészet	8
Érzelem és karakter	10
A barokk szobrászat és festészet	12
A mértani testek	14
Axonometria	16
A klasszicizmus	18
Maszkok és álarcok	20
Az állatok világa	22
Vidéki kastélyaink	24
A romantika	26
A realizmus	28
Haza és haladás	32
A térkép és az alaprajz	36
Használati tárgyak szabásrajzai	38
A csendéletek	42
Színes világ	44
A fotózás alapjai	48
A design	50
A magyar népi építészet	52
Kislexikon	54
Képjegyzék	55

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6723 Szeged, Debreceni u. 3/B., Telefon: (62) 470-101

E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu

Felelős kiadó: Török Zoltán

Készült az Innovariant Kft.-ben, Szegeden • Felelős vezető: Drágán György

Terjedelem: 7,81 (A/5) ív • Tömeg: 250 g • 2017. szeptember • Raktári szám: MS-2337